

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

MUĞLA SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2023 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2024

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	8
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	9
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	9
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	9
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	12
7.	DENETİM BULGULARI.....	12
8.	EKLER.....	41

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: MUSKİ Personel Kadro ve Sayıları.....	3
Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	5
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri.....	6
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri.....	6
Tablo 7: On Yıllık Damga Süresini Dolduran Sayaçlar.....	15
Tablo 8: Teminat ve Sözleşmesi Bulunmayan Abone Sayıları.....	16
Tablo 9: MUSKİ Kuyu Sayıları	18
Tablo 10: Yaklaşık Maliyet ve Sözleşme Bedelleri Örneklemleri.....	28
Tablo 11: Uluslararası Kredi Kullanımı İle Yapılan İşler	36
Tablo 12: Uluslararası Kredili İşlerde Alt Yüklenici Çalıştırma Durumu ve İşveren Onayı... 38	

KISALTMALAR

CBS	: Coğrafi Bilgi Sistemi
DSİ	: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
EKAP	: Elektronik Kamu Alımları Platformu
KDV	: Katma Değer Vergisi
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
MUSKİ	: Muğla Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü
SCADA	: Supervisory Control and Data Acquisition (Veri Tabanlı Kontrol ve Gözetleme Sistemi)
YİKOB	: Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. On Yıllık Damga Süresi Geçen Sayaçların Kullanılması
2. Sözleşmesi ve Teminatı Olmayan Abonelerin Bulunması
3. Kurum Tarafından Kullanılan Sondaj Kuyularının %79,8'inin Kullanım Belgesinin Bulunmaması
4. Atık Su Abonelerine Çevre Temizlik Vergisi Tahakkuk Ettirilmemesi
5. Yağmur Sularının Uzaklaştırılması İçin Yapılan Harcamaların İlgili Belediyelerden Tahsil Edilmemesi
6. Su Kayıp-Kaçak Oranlarının Mevzuatta Öngörülen Seviyenin Üzerinde Olması
7. Kuruma Ait Tüm Tesislerde Uzaktan Kontrol Sisteminin Bulunmaması
8. Su ve Atıksu Faturalarına Ait Vade Tarihinin Uzun Olması
9. Bütün Riskler Sigortası Kapsamında Yer Alan Risk Kalemlerinde Muafiyet Oranının Yüksek Belirlenmesi
10. İhalelerde Yaklaşık Maliyetlerin Mevzuata Uygun Olarak Hesaplanmaması ve Yaklaşık Maliyetlerin Çok Yüksek Belirlenerek İşlevsiz Hale Getirilmesi
11. Fiyat Dışı Unsurların Hesaplamasına Niteliksel Kriterlerin Dahil Edilmemesi
12. Yeni Birim Fiyat Tespitinde Kullanılan Rayiçler İçin Ticaret ve/veya Sanayi Odasından Onay Alınmaması
13. Mal Alımlarına Ait İş Artışlarının Mevzuatın Öngördüğü İçerikten Uzak Olması
14. Dış Kredi Kullanılarak İhale Edilen İşlere Ait Sözleşme ve Diğer İhale Dokümanlarında Düzenleme Bulunmayan Alanların Varlığı

15. Uluslararası Kuruluşlar Tarafından Finanse Edilen İşlerde İdarenin Bilgisi Olmaksızın Alt Yüklenici Çalıştırılması

16. Taşınmazların Cins Tashihi İşlemlerinin Yapılmamış Olması Nedeniyle Mevcut Kullanım Şekli ve Tapu Kayıtlarının Uyumlu Olmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Muğla Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (MUSKİ), Bakanlar Kurulunun 13.03.2014 tarih ve 2014/6072 sayılı Kararı ile kurulmuştur. MUSKİ Genel Müdürlüğü, Muğla Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur.

Bakanlar Kurulu Kararı'nın yayımlandığı tarihten sonra çalışmalarına başlayan Genel Müdürlük, 2014 yılı içinde teşkilatlanmasını tamamlayarak hizmete başlamıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hizmet sınırları, il mülki sınırlarına genişletilmiştir. Muğla il mülki sınırları içerisinde bulunan tüm ilçe ve mahalleler MUSKİ Genel Müdürlüğünün hizmet alanı kapsamındadır.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre MUSKİ de bağlı idare olarak Muğla Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 5'inci maddesinde yer alan; *"Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır."* hükmü gereğince MUSKİ faaliyetlerini 2560 sayılı Kanun'da belirtilen esaslar dâhilinde yürütmektedir.

Genel Müdürlüğün görev, yetki ve sorumlulukları 2560 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, ana başlıklar itibarıyla, Genel Müdürlüğün yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması

ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesisi kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon idaresinin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmektir.

Diğer yandan, mahalli idarelerin görev ve sorumluluklarının takibinde İçişleri Bakanlığı ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Mahalli idarelerin; denetim ve soruşturma faaliyetleri İçişleri Bakanlığının, bu idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görevlerin ve hizmetlerin, takibi gibi faaliyetler ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün) yetkisindedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

2560 sayılı Kanun'da su ve kanalizasyon idarelerinin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak sayılmıştır.

Bahsi geçen Kanun'un 4'üncü maddesine göre Muğla Büyükşehir Belediye Meclisi, MUSKİ Genel Kurulu olarak görevli ve yetkilidir. Ayrıca Genel Kurul, Muğla Büyükşehir Belediye Başkanının görüşülmesini önerdiği işleri görüşüp karara bağlamaktadır.

Yönetim Kurulu, bir başkanla beş üyeden oluşur. Büyükşehir Belediye Başkanı Yönetim Kurulunun başkanıdır. Belediye Başkanının bulunmaması halinde, Genel Müdür

Yönetim Kuruluna başkanlık eder. Genel Müdür ile genel müdür yardımcılarında hizmette en eski olanı, hizmette eşitlik halinde yaşlı bulunan Yönetim Kurulunun tabii üyesidirler. Yönetim Kurulunun diğer üç üyesi Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanının onayı ile atanır.

Daire başkanları, teftiş ve kontrol kurulu başkanı ve 1'inci hukuk müşaviri genel müdürün teklifi, yönetim kurulunun kararı ve büyükşehir belediye başkanının onayı ile müdürler, teknik elemanlar, avukatlar, müfettişler, daire başkan yardımcıları ve doktorlar genel müdürün teklifi üzerine yönetim kurulu kararı ile Su ve Kanalizasyon İdaresinin diğer personeli genel müdür tarafından atanmaktadır.

MUSKİ Genel Müdürlüğü personeline ilişkin bir diğer düzenleme, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesinde yer almaktadır. Buna göre norm kadro ilke ve standartları Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Devlet Personel Başkanlığı tarafından müştereken kararlaştırılır ve kurum norm kadroları bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir.

MUSKİ Genel Müdürlüğünde çalışan memurlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olup sözleşmeli personel ise 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi ile 5393 sayılı Kanun'un 49'uncu maddesine göre çalıştırılabilmektedir. İşçiler 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına ve 696 sayılı KHK kapsamında çalıştırılanlar da 696 sayılı KHK ile 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

MUSKİ hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: MUSKİ Personel Kadro ve Sayıları

Personel İstihdam Türü	Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı	Boş Kadro Sayısı
Memur	808+1	275+1	533
Sözleşmeli Personel	-	23	-
Kadrolu İşçi	387	145	242
Geçici İşçi	-	-	-
Toplam	1195+1	443+1	775
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	1244	-
<i>*Büyükşehir Belediyesi kurulması zamanında devir gelen belediyelerden norm kadroda olmayan kadroda personel devir gelmesi sebebiyle 1 personel norm fazlası olarak bulunmaktadır.</i>			

Buna göre, MUSKİ'deki memur kadrosunun %34'ü dolu vaziyettedir. Kadrolu işçiler için bu oran %37,4 olup, norm kadronun 775'i boş durumdadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 4'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre Muğla Büyükşehir Belediyesinin bağlı idaresi olarak kurulan MUSKİ, mahalli idare kategorisinde yer almakta olup, 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

5018 sayılı Kanun'un 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Mahalli idareler bütçe işlemlerini 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda yer alan bütçe ilkeleri doğrultusunda, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirmektedir.

MUSKİ'nin 2023 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir. Buna göre, Mal ve Hizmet Alım Giderleri ile Sermaye Giderlerine ayrılan ödenekler diğer kalemlere göre daha yüksektir. Toplam ödeneğin %87,7'si harcanmış olup, 380.835.761,17 TL ödenek ise iptal edilmiştir.

Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

Giderin Türü	Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Eklenen/ Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)
01- Personel Giderleri	164.140.000	36.146.000	200.286.000	199.709.369,50	576.630,50
02-Sos. Güv. Kur. Dev. Pr. Giderleri	22.205.000	969.000	23.174.000	23.052.523,26	121.476.74
03-Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.653.360.000	-189.698.400	1.463.661.600	1.347.872.519,27	115.789.080,73
04-Faiz Giderleri	49.550.000	54.105.000	103.655.000	103.510.156,94	144.843.06
05-Cari Transferler	20.800.000	530.000	21.330.000	18.285.650,00	3.044.350
06-Sermaye Giderleri	1.077.118.505	217.135.400	1.294.253.905	1.034.160.524,86	260.093.380,14
07-Sermaye Transferleri	0	0	0	0	0
08-Borç Verme	0	0	0	0	0
09-Yedek Ödenek	120.253.000	-119.187.000	1.066.000	0	1.066.000,00
Toplam	3.107.426.505	0	3.107.426.505	2.726.590.743,83	380.835.761,17

Kurumun 2023 yılı bütçe gelir tahminleri ve tahsilat rakamları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Buna göre, 2023 yılında toplam 2.144.597.060,64 TL tahsilat gerçekleştirilmiş olup, bunun 28.162.879,23 TL'si red ve iade edilmiştir.

Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL) (a)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL) (b)	Gerçekleşme Yüzdesi (%) (b)/(a)
01-Vergi Gelirleri	0	0,00	0,00	0,00	0,00
03-Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	1.888.230.000	1.725.470.125,75	27.221.655,95	1.698.248.469,80	89,99
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	0	401.905,00	0,00	401.905,00	100,00
05-Diğer Gelirler	314.450.000	418.725.029,89	941.223,28	417.783.806,61	132,86
06-Sermaye Gelirleri	0	0,00	0,00	0,00	0,00
08-Alacaklardan Tahsilat	0	0,00	0,00	0,00	0,00
09-Red ve İadeler	-1.500.000	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	2.201.180.000	2.144.597.060,64	-28.162.879,23	2.116.434.181,41	96,14

Kurumun 2023 yılı bütçe gider tahminleri ve tahsilat rakamları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Buna göre, Personel Giderleri, Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi Giderleri, Faiz Gideri için ayrılan ödeneklerin hemen hemen tamamı harcanmıştır. Cari Transferler ile Sermaye Giderleri için ayrılan ödeneklerin yaklaşık %15-20'si harcanmamıştır.

Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödeneği (TL) (a)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL) (b)	Gerçekleşme Yüzdesi (%) (b)/(a)
01- Personel Giderleri	200.286.000,00	199.709.369,50	99,71
02-Sosyal Güvenlik Kur. Devlet Primi Giderleri	23.174.000,00	23.052.523,26	99,47
03-Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.463.661.600,00	1.347.872.519,27	92,09
04- Faiz Gideri	103.655.000,00	103.510.156,94	99,86
05- Cari Transferler	21.330.000,00	18.285.650,00	85,73
06- Sermaye Giderleri	1.294.253.905,00	1.034.160.524,86	79,90
07- Sermaye Transferleri	0	0	0
08- Borç Verme	0	0	0
09- Yedek Ödenekler	1.066.000,00	0	0
Toplam	3.107.426.505,00	2.726.590.743,83	87,74

MUSKİ'nin bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2022 yılının 2021 yılına, 2023 yılının 2022 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır. Tablodaki veriler dikkate alındığında, bütçe gelirlerinde sürekli bir artış meydana gelmiş olup, bu durumun en önemli sebebi Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinde meydana gelen artıştır. Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler kaleminde ise 2022 yılına göre 2023 yılında büyük bir azalma meydana gelmiştir.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	439.876.095,19	907.575.859,93	1.725.470.125,75	106	90
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	5.693.884,04	19.056.523,26	401.905,00	235	-98
Diğer Gelirler	128.703.879,45	262.614.292,45	418.725.029,89	104	59
Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	574.273.858,68	1.189.246.675,64	2.144.597.060,64	107	80
Bütçe Gelir. Red ve İadeler Toplamı (-)	895.370,46	1.146.297,07	28.162.879,23	28	2.357
Net Toplam	573.378.488,22	1.188.100.378,57	2.116.434.181,41	107	78

MUSKİ'nin bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2022 yılının 2021 yılına, 2023 yılının 2022 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır. Buna göre, 2022 yılına göre 2023 yılında Personel Giderleri, Faiz Giderleri ile Cari Transferlerde %100'ü aşan oranlarda artışlar meydana gelmiştir.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	59.904.446,86	88.446.043,66	199.709.369,50	48	126
SGK Devlet Prim Giderleri	10.511.488,52	13.673.654,69	23.052.523,26	30	69
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	297.305.263,88	827.885.911,13	1.347.872.519,27	178	63
Faiz Giderleri	17.307.458,74	34.624.092,38	103.510.156,94	100	199
Cari Transferler	4.991.942,24	8.662.364,51	18.285.650,00	74	111
Sermaye Giderleri	298.797.766,50	706.276.599,21	1.034.160.524,86	136	46
Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	688.818.366,74	1.679.568.665,58	2.726.590.743,83	144	62

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; İdarenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2023 yılı faaliyet gideri 3.712.560.810,08 TL, faaliyet geliri ise 2.528.423.265,14 TL olup, dönem olumsuz faaliyet sonucu ise 1.184.137.544,94 TL olarak gerçekleşmiştir.

MUSKİ'nin doğrudan veya dolaylı olarak hissedarı olduğu şirket bulunmamaktadır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

MUSKİ'nin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
  - 1) Bilanço
  - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
  - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
  - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
  - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
  - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu

9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından

oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler ile iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’ın 5’inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun’a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikle işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

İç kontrol sisteminin kurulması ve uygulanması kapsamında yapılan incelemeler sonucunda iç kontrol sistemleri ile ilgili tespitler aşağıda kısaca belirtilmiştir.

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiş, iş akış süreçleri belirlenmiştir. Yetki devirleri ve sınırları yazılı olarak belirlenmiştir.

İdare yaptığı görevlendirmelerde görevler ayrılığı ilkesini dikkate almaktadır. Kamu İç kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı, Kamu İç Kontrol Standartları Tebliğine uygun olarak hazırlanmıştır. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılmakta olup; personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmiş, Kurumda ihtiyaç analizine dayalı hizmet içi eğitim

planlamasının yapıldığı görülmüştür.

Risk Değerlendirme Standartları

İdarenin kendi birimleri ve personelinin katkılarıyla hazırlanmış stratejik planı bulunmaktadır. Buna uygun olarak performans programı hazırlanmış, Kurumun bütçesi performans hedefleri ve faaliyetlerle ilişkilendirmesi yapılmıştır.

İdare tarafından kurumsal riskler belirlenmiş olup, iç kontrol riskleri ile ilgili çalışmalar tamamlanmış, uygulamaya geçilmiş ancak uygulamada yetersizlikler mevcuttur. Risklerin belirlenmesi aşamasında Kurum personelinin katılımı sağlanmış, risklerin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetlerinin belirlenmesi yönünde çalışmalar yapılmaktadır. Kontrol faaliyetinin uygulanması için sorumlular belirlenmiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslara uygun olarak kurulmuştur.

Bilgi ve İletişim Standartları

Yönetimin ihtiyaç duyduğu gerekli bilgileri ve raporları üretecek ve analiz yapma imkanı sunacak yönetim bilgi sistemleri bulunmaktadır. İçerik olarak mevzuata uygun hazırlanmış İdare faaliyet raporu hazırlanmış ve Kurum web sitesinde yayınlanmıştır. Faaliyet sonuçları ile değerlendirmelerinin idare faaliyet raporunda gösterilmesi yönünde çalışmalar mevcuttur. Kurumda veri kayıt ve dosyalama sistemi mevcut olup, mevcut bilgi yönetim sistemleri bilgi güvenliğini ve yedekleme gerekliliklerini sağlayacak şekilde dizayn edilmiştir.

İzleme Standartları

İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulunun üst yöneticinin onayı ile görevlendirmesi yapılmıştır. İdarenin tüm birimleri iç kontrol sistemlerini yılda en az bir kez değerlendirmekte ve İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlamaktadır. İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu bu raporları değerlendirerek üst yöneticinin onayına sunmaktadır. Üst yöneticinin onayladığı değerlendirme raporunda yer alan iç kontrol bileşenlerine ilişkin tespit edilen yetersizlikleri gidermek üzere çalışma yapılmaktadır. Kurumda iç denetçi ve dolayısıyla iç denetim raporu bulunmamaktadır. Üst yönetici ve harcama yetkilileri iç kontrol güvence

beyanını imzalamışlardır.

İç kontrol sistemi ve kurumsal risk yönetimi bütün yönleriyle değerlendirildiğinde, bu alanda Kurumda çok fazla eksiklik olmadığı, üst yönetim ve kurum personelinin sahiplenme düzeyinin yüksek olduğu düşünülmektedir. Ancak iç kontrol sisteminin en önemli parçalarından biri olan iç denetim biriminin kurulmamış olması ve dolayısıyla iç denetim raporu hazırlanmıyor olmasının büyük bir eksiklik olduğu düşünülmektedir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Muğla Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: On Yıllık Damga Süresi Geçen Sayaçların Kullanılması

Muğla ili genelinde aboneler tarafından kullanılan sayaçların 100.386'sının damga yılının geçmiş olduğu ve bunların kullanılmaya devam edildiği görülmüştür.

23.11.2023 tarih ve 32378 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Elektrik, Su ve Gaz Sayaçları Muayene Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesine göre sayaç;

elektrik, su veya gaz sayaçları olarak tanımlanmış, sayacın cinsine göre kullanıcıları ayırma tabi tutulmuştur. Buna göre, “ölçüm şartlarında ölçüm çeviriciden geçen suyun hacminin ölçülmesi, hafızaya alınması ve görüntülenmesi için tasarılan ölçü aleti” olarak tanımlanan su sayacının kullanıcısı, su sayacını dağıtım ağında kullanan su ve kanalizasyon idaresi olarak belirlenmiştir.

Yönetmelik’in 5’inci maddesinde sayaçların muayene şekillerinden bahsedilmiş olup, bunlardan biri periyodik muayenedir. Söz konusu Yönetmelik’in 8’inci maddesine göre, “periyodik muayene; belli sürelerde olmak üzere sayaçlar için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı il müdürlükleri tarafından yapılan genel muayene” şeklinde tanımlanmıştır.

Sayaçların periyodik muayene süreleri Yönetmelik’in ekinde yer almakta olup, söz konusu süre su sayaçları için 10 yıl olarak belirlenmiştir. Periyodik muayenelerin yaptırılması sorumluluğu sayaçların kullanıcısına yani su ve kanalizasyon idarelerine aittir.

Yönetmelik’in 8’inci maddesine göre,

“....(3)Kullanımda olan sayaçların tamamı kullanıcı tarafından liste halinde ilgili il müdürlüğüne her yılın ocak ayının başından şubat ayının son gününe kadar iletilir. Şubat ayının son gününün resmî tatile veya hafta sonuna rastlaması halinde liste, sonraki ilk iş günü de iletilebilir. Bu listede sayaçların markası, modeli/tipi, sınıfı, seri numarası, damgalandığı yıl ile sayacın takılı bulunduğu adres belirtilir.

(4) Üçüncü fıkradaki listeyi belirtilen süre içerisinde bildirmeyen, eksik veya hatalı bildiren kullanıcılar hakkında 1705 sayılı Kanun uyarınca idari yaptırım uygulanır.

(5) Periyodik muayene süresi dolan sayaçlar, periyodik muayene süresinin dolduğu yılı takip eden yıl içerisinde kullanıcı tarafından tüketiciden sökülür ve yerine geçerli muayenesi olan bir sayaç takılır. Aksi takdirde sayacın kullanıcısı hakkında damga süresi geçmiş ölçü aleti kullanma fiilinden dolayı 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu’nda belirtilen idari işlemler uygulanır.

(6) Tüketiciden sökülen sayaçlardan muayenesi yaptırılacaklar için o yıl veya daha sonraki yıllarda il müdürlüğüne yıl içerisinde beyanname ile müracaatta bulunulur. Beyanname kullanıcı/servis tarafından muayeneye hazır hale getirilmiş sayaçlar için verilir. Bu beyanname de sayaçların markası, modeli/tipi, sınıfı, seri numarası ve tüketiciden söküldüğü yıl belirtilir.

(7) Periyodik muayenede;

a) Sayacın damgasının olmadığı veya damgasına müdahale edildiğinin ya da damga süresinin geçtiğinin tespit edilmesi halinde muayene işlemine devam edilir.

b) Sayaca müdahale edildiğinin, fiziki bütünlüğünün bozulduğunun veya teknik olarak muayeneye uygun olmadığına tespit edilmesi durumunda muayenesine devam edilmez.

c) (a) ve (b) bentleri kapsamında muayeneye alınan sayacın damga süresi geçmiş olarak kullanılıp kullanılmadığına bakılır ve kullanıldığına tespit edilmesi durumunda 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu'ndaki idari yaptırım uygulanır....”

Yönetmelik'in 12'nci maddesine göre, periyodik muayene sonucunda uygun bulunan sayaçların damgalama işlemleri Ölçü ve Ölçü Aletleri Damga Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde yapılmaktadır. Sayaçların periyodik muayeneleri için 08/02/1989 tarihli ve 20074 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ölçü ve Ölçü Aletlerinden Alınacak Muayene ve Damgalama Ücret Yönetmeliği'nde belirtilen ücret alınmaktadır.

Muğla Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Abone Hizmetleri ve Tarifeler Yönetmeliği'nin “Sayaç Muayene ve Tamir ve Damga Ücreti” başlıklı 30'uncu maddesinin 3'üncü fıkrasına göre, 10 yıllık damga süresini dolduran sayaçlar sökülerek Sanayi ve Teknoloji Bakanlığında yetkilendirilmiş ve Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü kontrolünde, ayar masası bulunan istasyonlarca damgalanmak üzere gönderilmesi gerekmektedir. İşlem sonucunda ilgililerince fatura edilen bedel abonelere tahakkuk ettirilerek tahsil edilmelidir.

Yönetmelik'in 31'inci maddesinin birinci fıkrasına göre, MUSKİ tarafından su sayacı takılacak yeni abonelerden, sayaçların ihmal, dikkatsizlik ve dış etkiler nedeniyle patlaması veya kullanılamaz şekilde hurdaya ayrılması, ekonomik ömrü dolmuş sayaçların sökülmesi sonucunda sayaçları değiştirilen abonelerden, muayene talebiyle veya istek üzerine sayacı sökülen veya takılan abonelerden Genel Kurulca belirlenecek sayaç sökme- takma ücreti alınmaktadır. Yönetmelik'in 33'üncü maddesine göre; arızalı, mühürsüz ve damga yılını doldurmuş sayaçların değişmesi gerektiği halde aboneler tarafından değiştirilmeyen su sayaçlarının yerine MUSKİ tarafından yeni sayaç takılarak sayaç bedeli ve bağlantı ile ilgili malzeme ücretleri ilgili aboneliğe tahakkuk ettirilmektedir.

Konu ile ilgili yapılan incelemede, damga yılı 10 yılı geçmiş olan sayaçların yıl bazında sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 7: On Yıllık Damga Süresini Dolduran Sayaçlar

Sayaç Yaşı (Yıl)	Sayaç Sayısı
10	42.886
11	19.490
12	10.928
13	8.818
14	4.924
15	2.496
16	1.488
17	1.222
18	1.490
19	931
20	1.409
21	556
22	476
23	367
24	478
25	302
25+	2.125
Toplam	100.386

Buna göre, 2023 yıl sonu itibariyle aktif olan 544.368 adet sayacın 100.386'sının damga yılı geçmiş durumdadır. Bu sayılar MUSKİ tarafından her yıl Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğüne bildirilmektedir. Ayrıca bunlarla ilgili abonelere bildirim yapılmakta ve ihbarname gönderilmektedir. İhbarnameye geri dönüş yapan abonelerin sayaçlarının kalibre edilmesi ya da yenisi ile değiştirilmesi yönünde MUSKİ tarafından çalışmalar yapılıyor olmakla birlikte, çok sayıda bildirim ve ihbarnameye rağmen geri dönüş yapmayan abonelerle ilgili etkin bir çalışma yürütülmediği anlaşılmıştır.

Sonuç olarak; 10 yılını doldurmuş sayaçların azımsanmayacak bir sayıda olduğu ve bunlar tarafından yapılan su tüketim miktarlarının ölçümüne dair rakamların hatalı olabileceği dikkate alındığında, bu durum İdare açısından bir gelir kaybı riskini beraberinde getirmektedir. Ayrıca, bu konuda her ne kadar bugüne kadar İdareye cezai yaptırım uygulanmamış olsa bile, bundan sonraki süreçte olası bir uygulama kurum açısından önemli bir gider kalemini ortaya çıkaracak ve kamu zararı riski meydana gelebilecektir.

Kamu İdaresi tarafından verilen cevapta, 10 yıllık damga süresi geçen sayaçların değişimi veya muayenelerinin yapılması ile ilgili çeşitli çalışmalar yapıldığı ve bu kapsamda 17.432 sayacın 2024 yılı içerisinde değiştirildiği ifade edilmiştir. Ancak mevcut durumda damga süresi geçmiş vaziyette kullanılmaya devam edilen 82.954 adet sayaç olduğu dikkate alındığında, bunların değiştirilmesi yada muayene edilmesi yönündeki çalışmaların sonuçlandırılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 2: Sözleşmesi ve Teminatı Olmayan Abonelerin Bulunması

Su ve atık su aboneleri olup, sözleşme ve teminatı olmayan abonelerin olduğu görülmüştür.

MUSKİ Abone Hizmetleri ve Tarifeler Yönetmeliği hükümlerine göre İdarece sunulan su/atıksu veya atıksu hizmetlerinden faydalanacak gerçek veya tüzel kişilerin abonelik öncesinde İdare ile sözleşme imzalaması ve Yönetmelik'te belirtilen hesaplamalara göre güvence bedeli yatırması gerekmektedir.

Yönetmelik'in "Güvence Bedeli" başlıklı 36'ncı maddesine göre, İdare ile sözleşme imzalayan her aboneden kullanım yerinin değişmesi ve/veya abonelik sözleşmesinin sona ermesi veya sözleşmenin feshi halinde sözleşmeden doğan borçlarını ödememesi ihtimaline karşılık olarak, borcuna mahsup edilmek üzere bu maddenin ikinci fıkrasına göre güvence bedeli alınmaktadır. Söz konusu bedel, abone gruplarına ve hizmet türlerine göre MUSKİ Genel Kurulu tarafından belirlenmekte olup, bunların hesaplanmasına dair detaylar Yönetmelik'te açıklanmıştır.

Bu kapsamda MUSKİ sorumluluk alanı içerisindeki su ve atıksu abonelerinin sözleşme ve güvence bedellerine dair 2023 yıl sonu sayılarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 8: Teminat ve Sözleşmesi Bulunmayan Abone Sayıları

Toplam Abone Sayısı	Sözleşme İmzalayan, Teminat Alınan Abone Sayısı	Sözleşmesi Eksik Olan Abone Sayısı
544.368	479.207	65.161*
<i>*Bu sayı içerisindeki 41.032 adet abonenin teminatı bulunmamaktadır.</i>		

Buna göre, MUSKİ görev ve sorumluluk alanı içerisindeki abonelerin yaklaşık %12'sinin sözleşmesi ve bir kısmının da teminatı bulunmamaktadır. Bunların hemen hemen tamamı 6360 sayılı Kanun gereği Büyükşehir Belediyelerine devredilen köy, belde, ilçe belediyeleri ve tüzel kişiliği tasfiye edilen içme suyu birlikleri tarafından içme suyu hizmeti verilen abonelerle ilgilidir.

Kamu İdaresi tarafından verilen cevapta, bu abonelerle sözleşme imzalanması ve teminat alınması yönündeki çalışmaların devam ettiği ifade edilmiş olup, bunların ivedilikle sonuçlandırılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 3: Kurum Tarafından Kullanılan Sondaj Kuyularının %79,8'inin Kullanım Belgesinin Bulunmaması

Muğla ilinin ihtiyacı çerçevesinde MUSKİ tarafından kullanılan sondaj kuyularının %79,8'nin DSİ'den alınması gereken kullanım belgesi olmadan faaliyet gösterdiği görülmüştür.

167 sayılı sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesine göre; sınırları ve yapısal özellikleri belirlendikçe yeraltı suyu sahaları, DSİ'nin teklifi üzerine Tarım ve Orman Bakanlığınca "Yeraltı suyu İşletme Alanları" kabul ve ilan edilmektedir.

Anılan Kanun'un 4'üncü maddesine göre, yeraltı suyu işletme sahaları içinde 8'inci madde hükmüne göre belge alınarak açılması gereken kuyuların adedi, yerleri, derinlikleri ve diğer vasıflarıyla çekilecek su miktarı DSİ tarafından tayin ve tespit edilmektedir.

Aynı Kanun'un "Belge alınması ve bilgi verilmesi mecburiyeti" başlıklı 8'inci maddesinde; maddede açıklanan nitelikte su tedariki amaçlı kazıların yapılması veya kuyuların açılması için Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğünden belge alınması mecbur tutulmuştur.

Buna göre, su temini maksadıyla, kesitleri ne olursa olsun, tabii zemin üstünden itibaren derinliği DSİ tarafından tespit ve ilgili Bakanlığın onayından sonra ilan olunan haddi aşan her türlü çukur, sondaj ve kuyular (el ile açılan kuyular hariç) ile su temini maksadıyla, boyları ve kesitleri ne olursa olsun, ufki veya meyilli her türlü galeriler ve tüneller için belge alınması gerekmektedir. 167 sayılı Kanun'un 9 ve 10'uncu maddelerine göre bu belgeler, arama belgesi ve kullanma belgesi olarak belirlenmiştir.

Arama belgesi, yeraltı suyu aranmasında belge almayı icabettiren işler için bir sene süreli verilmektedir. Bu süre içinde, arama bitirilmezse; belge sahibinin, sürenin son ayı içinde müracaat etmesi şartıyla belge bir sene için temdit edilebilmektedir. Bu süre zarfında da arama bitirilemezse; belge hükümsüz sayılmakta ve iş sahibinin yeniden belge alması gerekmektedir.

Arama belgesine dayanarak arazisinde yeraltı suyu bulunan kimse, bu suyu kullanabilmektedir. Ancak, söz konusu kullanımın gerçekleşmesi için Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne müracaat edilerek kullanma belgesi alınması gerekmektedir.

Bu açıdan bakıldığında, arama ve kullanma belgelerinin sondaj kuyuları açısından ruhsat niteliği taşıdığı görülmektedir. Bu belgeleri almadan işlem yapanlar hakkında 167 sayılı Kanun'un 18'inci maddesine göre mahallî mülkî amir tarafından idari para cezası verilebilmektedir.

Diğer taraftan, DSİ Yeraltı suları Teknik Yönetmeliği içerisinde kuyuların yapılması, işletilmesi, kuyu sularından numuneler alınarak kullanıma uygun olup olmadığının analiz edilmesine dair çeşitli düzenlemeler bulunmaktadır. Buna göre, arama belgesine dayanarak usulüne uygun olarak açılan kuyularda bulunan suların içme suyu olarak kullanılabilmesi için laboratuvar ortamında yapılan analizlerin DSİ'ye sunulması ve bu kurumdan onay alınması gerekmektedir.

Konu ile ilgili mevcut durumda MUSKİ tarafından kullanılan su kuyularının kullanma belgelerinin olup olmadığı incelenmiş, detaylarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 9: MUSKİ Kuyu Sayıları

	Var	Yok	Toplam
2014 Öncesinde Çeşitli Kurumlarca Açılıp MUSKİ'ye Devredilen Kuyular	66	356	422
2014 Sonrası MUSKİ Tarafından Açılan Kuyular	45	83	128
Toplam	111	439	550

Buna göre, MUSKİ'ye ait toplam 550 adet su kuyusu bulunmakta olup, bunların %79,8'inin kullanım belgesi bulunmamaktadır. Bunların büyük çoğunluğu Muğla ilinin büyükşehir statüsüne dönüşmesini sağlayan 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un yürürlüğe girdiği 2014 yılı öncesine aittir. Ancak 2014 yılı sonrasında MUSKİ tarafından açılan 83 adet su kuyusunun da kullanma belgesi bulunmamaktadır. Bu kuyulardan Muğla'nın Yatağan ilçesi Turgut mahallesinde bulunan kuyu ile ilgili 28.08.2023 tarihinde DSİ 213. Şube Müdürlüğü tarafından arama belgesi olmadığı gerekçesi ile MUSKİ'ye idari para cezası uygulanmıştır.

2018 yılının ikinci yarısında MUSKİ tarafından DSİ 21.Bölge Müdürlüğüne gönderilen yazılarda Muğla iline ait toplam on üç ilçenin on ikisi için geçmişten bugüne farklı kurumlarca yerleşim yerlerine içme ve kullanma suyu temini sağlamak amacıyla açılmış olan ve halihazırda bu amaçla kullanılan sondaj kuyularına laboratuvar numune analiz sonuçları ile birlikte kullanma belgesi verilmesi talebinde bulunulmuştur. Ancak bu zamana kadar DSİ Bölge Müdürlüğü tarafından geri dönüş yapılmamıştır. Bodrum ilçesinde bulunan toplam 137 adet su kuyusunun 129'unun kullanma belgesi olmamasına rağmen söz konusu ilçe için ise MUSKİ tarafından DSİ Bölge Müdürlüğüne bir yazı yazılmamıştır.

Kamu İdaresi tarafından verilen cevapta, MUSKİ kurulmadan önce açılan ve MUSKİ'ye devredilen kuyulara ait kullanım belgelerinin İdarede bulunmadığı, MUSKİ kuruluşundan sonra İdare tarafından açılan ve kullanım belgesi bulunmayan 83 adet sondaj

kuyusu ile ilgili izin prosedürlerinin ve ruhsatlandırma işlemlerinin tamamlanması amacıyla DSİ 21. Bölge Müdürlüğüne yazı yazıldığı bu yöndeki çalışmaların 2024 yılı içerisinde tamamlanmasının planlandığı ifade edilmiştir. Ayrıca 2018 yılında Bodrum İlçesi hariç diğer tüm ilçelerdeki bütün sondaj kuyularının ruhsatlandırılması için DSİ 21. Bölge Müdürlüğüne başvurular yapılmış ancak geri dönüş sağlanmadığı ifade edilmiştir.

Bu hali ile incelendiğinde, gerek MUSKİ tarafından ve gerekse MUSKİ kurulmadan önce başka kurumlarca açılan izin/ruhsatlandırma işlemleri tamamlanmayan ve hali hazırda kullanılmaya devam edilen çok sayıda sondaj kuyusunun bulunduğu görülmektedir. Bunların yasal prosedürlerinin yerine getirilmesi için MUSKİ tarafından çeşitli çalışmalar yapılıyor olsa da, mevzuata göre izin ve ruhsatlandırma işlemlerinin kuyuların kullanılmaya başlanmadan önce tamamlanması gerekmektedir. Bu bakımdan izin ve ruhsatlandırma işlemleri yerine getirilmeyen kuyularla ilgili çalışmaların ivedilikle sonuçlandırılması ve yeni açılacak kuyularda yasal süreçlere uygun hareket edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 4: Atık Su Abonelerine Çevre Temizlik Vergisi Tahakkuk Ettirilmemesi

Su ihtiyacını belediyece tesis edilmiş su şebekesi haricinden karşılayan, bu sebeple sadece atık su sistemine dâhil olan konut abonelerine Çevre Temizlik Vergisi tahakkuk ettirilmediği görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Çevre Temizlik Vergisi" başlıklı mükerrer 44'üncü maddesinde; belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların çevre temizlik vergisine tabi olduğu, su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle hesaplanan çevre temizlik vergisinin ise 2560 sayılı Kanun hükümlerine göre kurulan su ve kanalizasyon idarelerince tahsil edileceği belirtilmiştir.

Aynı maddenin devamında; belediyenin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan ancak, su ihtiyacını belediyece tesis edilmiş su şebekesi haricinden karşılayan konutlara ilişkin çevre temizlik vergisinin, belirtilen tarifinin yedinci grubunun belediye meclisince belirlenecek derecesi üzerinden hesaplanacağı ifade edilmiştir.

Belediye Gelirleri Kanunu'na göre Çevre Temizlik Vergisi'nin matrahı kullanılan su miktarıdır. Kullanılan su miktarını oluşturan unsurlar ise içme suyu ve atık sudan oluşmaktadır. Bu doğrultuda şehir şebeke suyu hizmetlerinden yararlanmayıp yalnızca kanalizasyon

hizmetlerinden yararlanan atık su abonelerine ilişkin olarak ilgili ilçe belediye meclislerinde karar alınıp idare tarafından Çevre Temizlik Vergisi'nin tahakkuk ettirilmesi gerekmektedir.

Muğla Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü 2022 yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporunda bulgu konusu edilen husus, 2023 yılı denetiminde izlenmiştir. Bu konuda MUSKİ tarafından ilçe belediyelerine yazı gönderilerek, su ihtiyacını su şebekesi haricinde karşılayıp kanalizasyon hizmetlerinden yararlanan konutlardan Çevre Temizlik Vergisi alınması gerektiği belirtilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından verilen cevapta bu yöndeki girişimlerin devam ettiği, ilçe belediyelerine tekrar bildirim yapılacağı belirtilmiştir. Söz konusu abonelerden alınması gereken Çevre Temizlik Vergisi tahakkuk ve tahsilat işlemlerinin ivedilikle sonuçlandırılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 5: Yağmur Sularının Uzaklaştırılması İçin Yapılan Harcamaların İlgili Belediyelerden Tahsil Edilmemesi

Yağmur sularının uzaklaştırılması ve dere ıslahı işlemleri için yapılan harcamaların ilgili belediyelerden tahsil edilmediği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (r) bendine göre, su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak görevi büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları arasındadır.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Yağmur Sularının Uzaklaştırılması" başlıklı 25'inci maddesinde ise; *"Yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili tesislerin yapılması veya bu tip tesislerin işletilmesi, gerekli harcamalar ilgili belediyelerce karşılanmak şartıyla İSKİ tarafından yerine getirilir. Bu tesislerin yapılması veya işletilmesine ilişkin harcamalar tarifelere dahil edilemez."* denilmektedir.

Büyükşehirlerde su ve kanalizasyon hizmetlerinin tek merkezden yürütülmesi için büyükşehir belediyesine bağlı su ve kanalizasyon idareleri kurulmuş, yağmur sularını uzaklaştırmak ve dere ıslahını yapmak gibi görevler de su idarelerine verilmiştir. Buna göre

bağlı idareler tarafından yağmur suları ve dere ıslahı için yapılan harcamaların ilgili belediyelerden tahsil edilmesi gerekmektedir.

Bu konudaki harcamaların sadece büyükşehir belediyelerinden karşılanacağı yönündeki İdare Mahkemesi kararı, Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunda sonuca bağlanmış, 30.12.2020 tarih ve E.2020/1824 - K.2020/3625 numaralı karar ile anılan yağmur suyu hatlarının yapımından kaynaklanan harcamaların, ilgili ilçe belediyesinden istenilmesine ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunulmadığı sonucuna varılmıştır.

Muğla Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü 2022 yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu'nda bulgu konusu edilen husus, 2023 yılı denetiminde izlenmiş, yağmur sularının uzaklaştırılması ve dere ıslahı işlemleri için yapılmış harcamaların ilçe belediyelerinden istenmesi yönündeki çalışmaların devam ettiği görülmüştür.

Kamu İdaresi tarafından verilen cevapta dere ıslahı ile ilgili açıklamalara yer verilmiş olmasına rağmen bulgu içerisinde bu yönde bir tespit bulunmamaktadır. Diğer yandan cevabın devamında, yağmur suyu uzaklaştırma işlemleri ile ilgili ilçe belediyeleri ile yazışma yapıldığı, ilçe belediyelerinin bütçelerinde bu yönde bir ödenek bulunduğu takdirde gerekli çalışmaların MUSKİ tarafından yapıldığı, büyükşehir sorumluluk sahası içerisindeki imalatlara ait giderlerin büyükşehir belediyesinden tahsil edildiği ifadelerine yer verilmiştir. Ancak bulgudada ifade edildiği gibi, 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Yağmur Sularının Uzaklaştırılması" başlıklı 25'inci maddesinde de ifade edildiği gibi, yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili tesislerin yapılması veya bu tip tesislerin işletilmesi, gerekli harcamalar ilgili belediyelerce karşılanmak şartıyla su ve kanalizasyon idareleri tarafından yerine getirilmek durumundadır. Bu konuda su ve kanalizasyon idarelerine verilen görev ve sorumluluklar açık olup, yağmur sularını uzaklaştırma yönündeki çalışmaların MUSKİ tarafından yapılma zorunluluğu bulunmaktadır. Bu alanda ortaya çıkacak giderlerin ise sadece büyükşehir belediyesinden değil sorumluluk sahasına göre ilgili tüm belediyelerden tahsil edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 6: Su Kayıp-Kaçak Oranlarının Mevzuatta Öngörülen Seviyenin Üzerinde Olması

İdare tarafından içme ve kullanma suyunun etkin kullanılması ve israfının önlenmesi, su temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarının kontrol edilmesi amacıyla yayımlanan mevzuat gerekliliklerinin tam olarak yerine getirilemediği görülmüştür.

İçme ve kullanma suyunun etkin ve verimli kullanılması için su temin ve dağıtım sistemlerindeki kayıplarının azaltılması ve kontrolü amacıyla 08.05.2014 tarihinde çıkarılan İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği'nin "Su Kayıplarının Azaltılması" başlıklı 9'uncu maddesinde yer alan; "*idareler su kayıp oranlarını, büyükşehir ve il belediyelerinde 2019 yılı Mayıs ayına kadar en fazla %30 düzeyine indirmekle yükümlüdürler*" hükmü 31.08.2019 tarih ve 30874 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İçme Suyu Temin Ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile değiştirilmiştir. Buna göre, büyükşehir belediyeleri su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %30, 2028 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine indirmekle yükümlüdürler.

İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliği'nin 5'inci maddesine göre, Su ve Kanalizasyon İdareleri içme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki idari ve fiziki su kayıplarının önlenmesi için; idari ve fiziki su kayıplarının ölçüme dayalı olarak belirlenmesini, şebekenin ve sistemin şartnamelere ve uygulama projelerine uygun yapılmasını, kullanılan malzemelerin standartlara uygun olarak temin edilmesini, sistemde ana basınç bölgesi ve alt bölgelerin oluşturulmasını, şebekede etkili bir basınç ve debi yönetimi ile optimum işletme şartlarının sağlanmasını, sistemin izlenmesi ve kayıt altına alınmasını ve etkili bir su yönetim sistemini sağlamakla yükümlüdürler. Tebliğ'in devamında bu yükümlülüklerin yerine getirilmesine ilişkin izlenecek adımlara yer verilmiş olup, bunların bazıları aşağıda sıralanmıştır:

- Su temin miktarlarının hesaplanması maksadıyla gerekli yerlere debi ölçer cihazlarının takılması,
- Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) veri tabanının kurulması, bu sisteme altyapı ve üstyapıların aktarılması, CBS'nin ulusal adres veri tabanı, coğrafi adres bilgi sistemi ve abone veri tabanı ile entegre çalışması,
- İçme-kullanma suyu temin ve dağıtım sisteminin uzaktan sevk ve kontrolü için veri kontrol ve izleme sistemi (SCADA) kurulması,
- Mevcut içme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerinin hidrolik modellemesi ve kalibrasyonunun yapılması.

Su kayıplarının önlenmesine dair yukarıda sayılan adımlarla ilgili İdare tarafından çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Örneğin İdare bünyesinde CBS veri tabanı kurulmuş ve büyük oranda diğer sistemlerle entegre edilmiştir. Ancak su ve atıksu tesislerinin tamamında SCADA

sistemi bulunmamaktadır. Ayrıca hidrolik modelleme ve debi ölçer cihazları ile ilgili çalışmalar devam etmektedir. Söz konusu faaliyetler neticesinde su kayıp-kaçak oranı, 2019 yılında %50,6 iken 2022 yılında %42'ye kadar düşürülmüştür.

Muğla Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü 2022 yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu'nda bulgu konusu edilen husus ile ilgili 2023 yılı denetiminde izleme yapılmış, cari yılda bu oranın %34,8 olarak gerçekleştiği görülmüştür. Söz konusu oran her ne kadar düşüş eğiliminde de olsa mevzuatın öngördüğü seviye henüz yakalanamamıştır.

Kamu İdaresi tarafından verilen cevapta, su kayıp kaçak oranının mevzuatta öngörülen seviyeye indirilmesi konusunda mevcut bütçe koşulları ile çalışmaların devam ettiği ve önümüzdeki yıllarda %25 ve altı hedefine ulaşılmasının öngörüldüğü ifade edilmiştir. İçme ve kullanma suyu kaynaklarının etkin bir şekilde kullanılması için su kayıp ve kaçak oranlarının ivedi çözümlerle asgari seviyeye indirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 7: Kuruma Ait Tüm Tesislerde Uzaktan Kontrol Sisteminin Bulunmaması

MUSKİ'ye ait tüm tesislerin SCADA olarak adlandırılan uzaktan kontrol sistemi üzerinden izlenemediği görülmüştür.

Veri Tabanlı Kontrol ve Gözetleme Sistemi olarak Türkçeye çevrilen SCADA (Supervisory Control and Data Acquisition), geniş bir bölgede bulunan birimlerin merkez bilgisayar aracılığıyla kontrol edilmesi, izlenmesi, birimlere ait geçmiş verilerin saklanma vazifesini yapan sistemlere verilen genel bir isimdir. Bu sistem sayesinde sahada bulunan ölçüm enstrümanları tarafından ölçülen veriler sisteme aktarılarak saatlik, günlük, haftalık, aylık, yıllık olarak saklanabilmekte ve gerektiğinde kullanılabilir. Böylece elde edilen bilgilerin operasyonel geçmişi değerlendirilerek daha etkin planlamalar yapılabilmekte, gelecek için tahminlerde bulunulabilmektedir. Ayrıca makine ve ekipmanlarda yaşanabilecek hasarlar otomasyon sisteminden gelen verilerin analiz edilmesiyle önceden belirlenebilmekte ve erken müdahale edilebilmektedir. Makine ve ekipmanların yıpranmasını minimize eden ve dolayısıyla kullanım ömürlerini artıran, bakım onarım maliyetlerini kontrol altına alan bu sistem sayesinde insan kaynaklı hataların asgari seviyeye indirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Günümüzde otomasyonun kullanıldığı hemen her alanda SCADA sistemi uygulanabilmektedir. Bu sistemlerin uygulandığı alanlardan biri de içme suyu ve atıksu

tesisleridir. SCADA'nın yukarıda ifade edilen faydaları yanında içme suyu ve atıksu tesisleri özelinde de bir takım olumlu tarafları bulunmaktadır. Örneğin, şebeke üzerindeki bilgiye gerçek zamanlı olarak erişilebilmekte ve bu bilgi doğru karar verme sürecini hızlandırmaktadır. İçme suyu ve atıksu tesislerinden şebekelere verilen su ve atıksu miktarlarının 7 gün 24 saat boyunca eş zamanlı olarak izlenebilmesine olanak sağlayan bu sistem sayesinde, akaryakıt sarfiyatının durumu, pompaların çalışıp çalışmadığı, elektrik kesintilerinde jeneratörün devreye girip girmediği ve diğer olası arızalar ve sorunlar hızlı bir şekilde çözüme kavuşturulabilmektedir. Ve böylece su kayıp ve kaçaklarının azaltılmasına katkıda bulunularak kullanıcılara sürekli ve yeterli su sağlanabilmekte, su kaynaklarının optimum düzeyde kullanımı yoluna gidilebilmektedir. Ayrıca atıksu arıtma tesislerinde veya içme suyu tesislerinde kullanılan kimyasal maddelerin dozajlarının takibi yapılabilmekte ve böylece aşırı kimyasal tüketimine izin verilmemektedir. Yine tesislerde günlük tüketilen elektrik miktarı, arıtılan atıksu miktarı ve sistemden uzaklaştırılan çamur miktarı gibi veriler için de raporlamalar yapılabilmekte, tesislerin performansı değerlendirilebilmektedir.

MUSKİ tarafından yürütülen içme suyu ve atıksu faaliyetlerinde de SCADA sisteminden faydalanılmaktadır. MUSKİ Çalışma Usul ve Esasları Yönetmeliği'nin 21'inci maddesinin (k) fıkrasına göre, "*Mevcut SCADA sistemlerini, fiziki kayıp kaçakla mücadele kapsamında şebeke yönetimine yönelik izlemek, raporlamak, ilave SCADA sistemi ve bileşenlerini ilgili Daire Başkanlıklarına bildirerek yatırım programına alınmasını sağlamak*" görevi İçme Suyu Daire Başkanlığına verilmiştir. Yönetmelik'in 23'üncü maddesinin (h) fıkrasına göre ise "*SCADA sistemlerini kurmak ve SCADA aracılığıyla yürütülen otomasyon ve işletme faaliyetlerine gerekli teknik desteği vermek, SCADA kontrol ekranını kullanan birimler ile koordineli çalışmak, SCADA sistemleri ve SCADA ekipmanlarının etkin çalışması için gerekli kontrol, bakım ve onarımları yapmak veya yaptırmak*" görevleri Elektrik, Makine ve Malzeme İkmal Dairesi Başkanlığına verilmiştir.

Bu kapsamda, MUSKİ'ye ait tesislerdeki SCADA kurulum süreçleri incelenmiştir. Buna göre, MUSKİ görev alanında içme suyu ile ilgili toplamda 1620 adet kuyu, depo ve terfi merkezi bulunmaktadır. Bunların 912'si SCADA sistemine dahil değildir. 708 adet içme suyu tesisinde ise SCADA sistemi çalışmaktadır. Diğer taraftan, MUSKİ'ye ait 27 adet atıksu arıtma tesisinin 10'unda SCADA sistemi bulunmamakta, 5'inde kısmi bulunmakta, geriye kalan 12'sinde ise sistem bulunmaktadır. Ayrıca atıksu arıtma tesislerine bağlı toplam 80 adet atıksu terfi istasyonu bulunmakta olup, bu terfi istasyonlarının 68 adedinde SCADA sistemi bulunmakta, 12'sinde bulunmamaktadır. SCADA sisteminin tam olarak uygulanamaması

anlamına gelen bu duruma ait yetersizlikler kuruma ait 2020-2024 Stratejik Planının çeşitli kısımlarında da ifade edilmektedir.

Kamu İdaresi tarafından verilen cevapta, SCADA'nın tüm tesislere kurulması yönündeki çalışmaların devam ettiği ifade edilmiştir. Sistemin il genelindeki tesislerde yaygınlaştırılması ve kapasitenin geliştirilmesi yönünde faaliyetlerin hızlandırılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 8: Su ve Atıksu Faturalarına Ait Vade Tarihinin Uzun Olması

Su ve atıksu faturalarının ödeneceği vade tarihinin elli güne kadar çıkabildiği bu durumun aboneler arasında eşitsizlik meydana getirdiği ve kurumun gelirini tahsil etme sürecini uzattığı görülmüştür.

2560 sayılı Kanun'un "Gelirler" başlıklı 13'üncü maddesinde göre, su ve kanalizasyon idarelerinin en önemli gelir kaynağı, su satışı ve kullanılmış suların uzaklaştırılmasına karşılık, tarifesine göre abonelerden alınacak ücretlerdir. Aboneler tarafından yapılan tüketimlere göre sayaçlar üzerinden okumalar yapılmakta ve içme suyu ile atıksu kullanımları tek bir fatura ile abonelere iletilmektedir.

2560 sayılı Kanun'un "Tarife Tespit Esasları" başlıklı 23'üncü maddesinde tarifelerin tespiti ile tahsilatla ilgili usul ve esasların yönetmelik ile belirleneceği ifade edilmektedir. Bu kapsamda MUSKİ Abone Hizmetleri ve Tarifeler Yönetmeliği hazırlanmıştır. Yönetmelik'in "Tahakkuk ve Tahsilât Esasları" başlıklı 53'üncü maddesine göre, abonelerin su ve atık su tüketimleri, Yönetim Kurulunun belirleyeceği dönemler halinde tahakkuk ettirilmektedir.

MUSKİ Yönetim Kurulunun 02.04.2015 tarih ve 58 sayılı kararına göre, Abone İşleri Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanan sayaç okuma planına istinaden su ve atıksu tüketimlerine ait faturaların son ödeme vade tarihi, okuma yapılan ayı takip eden ayın 20'si olarak belirlenmiştir. Bu konuda diğer su ve kanalizasyon idarelerinde sayaç okuma tarihinden itibaren ortalama 10-15 gün süre verilmektedir. Bir başka deyişle MUSKİ haricindeki su ve kanalizasyon idarelerinin su ve atıksu gelirlerini daha kısa sürelerde tahsil edebilme imkanı bulunmasına rağmen, bu durum MUSKİ açısından geçerli değildir. Örneğin ayın ilk haftasında okuması yapılan abonelerin ödeme yapabileceği toplam süre 50 güne kadar çıkabilmektedir. Kaldı ki, 2023 yılı abone okuma sayıları incelendiğinde, toplam abonelerin ortalama %40-50'sinin ayın ilk haftasında okunduğu ve dolayısıyla faturalandırıldığı görülmektedir. Diğer yandan ayın sonunda okuması yapılan bir abonelerin ise 20 günlük vadesi olmaktadır. Bu

durum aboneler arasında adaletsizliğe sebep olduğu gibi, kurumun en önemli mali kaynağı olan su faturaları üzerinden elde edilecek gelirin uzun bir süre sonunda tahsil edilmesi gibi bir durumu meydana getirmektedir. Özellikle fiyat artışlarının yoğun olduğu dönemlerde kurum kaybının daha fazla olma riski ve finansal yetersizlik dolayısıyla faaliyetlerde gecikmeler meydana gelme riski ortaya çıkabilecektir.

Kamu İdaresi tarafından verilen cevapta, tahsilatların hızlandırılması amacıyla su faturalarının ödeme vade tarihlerinin kısaltılmasına yönelik planlama ve çalışmalara başlandığı ifade edilmiş olup, bunların ivedi bir şekilde çözüme kavuşturulması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 9: Bütün Riskler Sigortası Kapsamında Yer Alan Risk Kalemlerinde Muafiyet Oranının Yüksek Belirlenmesi

Yüklenici tarafından yaptırılan bütün riskler (all risk) sigortası kapsamında yer alan risk kalemlerinden bazılarında %2'den fazla muafiyet uygulandığı görülmüştür.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "İş ve İşyerlerinin Korunması ve Sigortalanması" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasında; yüklenicinin işyerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu iş için, işin özellik ve niteliğine göre ihale dokümanında belirtilen şekilde, işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek risklere karşı "inşaat sigortası (bütün riskler); geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin ise yürürlükteki "İnşaat Sigortası (Bütün Riskler) Genel Şartları" çerçevesinde kapsamı ihale dokümanında belirtilen genişletilmiş bakım devresi teminatını içeren sigorta yaptırmak zorunda olduğu belirtilmiştir.

Aynı maddenin üçüncü fıkrasında; sigorta poliçesinde; idarenin işveren sıfatıyla, yüklenicinin işi gerçekleştiren sıfatıyla yer alması gerektiği ve kıymetlerin sigortalanmasında tüm riskler için uygulanabilecek muafiyet oranının azami %2; deprem, sel, su baskını, toprak kayması ve terör riskleri için uygulanabilecek koasürans oranının ise azami %20 olarak belirlenebileceği ifade edilmiştir.

Konu ile ilgili yapılan incelemede; 2022/952536 ihale kayıt numaralı Mentеше İlçesi Dügerek Mahallesi Kanalizasyon Şebekesi Yapım İşine ait muafiyet oranının toplam sigorta bedeli üzerinden %5 olarak belirlendiği görülmüştür.

Kamu İdaresi tarafından verilen cevapta, tüm riskler için uygulanacak muafiyet oranı

konusunda Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nde belirtilen azami sınırlara dikkat edileceği belirtilmiş olup, çalışmaların bu yönde sürdürülmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 10: İhalelerde Yaklaşık Maliyetlerin Mevzuata Uygun Olarak Hesaplanmaması ve Yaklaşık Maliyetlerin Çok Yüksek Belirlenerek İşlevsiz Hale Getirilmesi

İhalelerde yaklaşık maliyetin belirlenmesi için yeterli ölçüde fiyat araştırması yapılmadığı; gerçek piyasa fiyatlarını yansıtmayan ve yaklaşık maliyetin hesaplanmasında hatalara sebep olan aşırı yüksek fiyatların dikkate alındığı; yaklaşık maliyetlerin çok yüksek belirlenerek işlevsiz hale getirildiği tespit edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3' üncü maddesinin (ğ) bendindeki yaklaşık maliyet tanımında "*İhale onay belgesi düzenlenmeden önce idarece her türlü fiyat araştırması yapılarak, Katma Değer Vergisi (KDV) hariç olmak üzere hesaplanan ve dayanakları ile birlikte bir hesap cetvelinde gösterilen, ihale konusu alımın öngörülen bedelini*" ifade ettiği belirtilmiştir.

Kanun'un 9'uncu maddesinde ise, mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinde yaklaşık maliyetin her türlü fiyat araştırması yapılarak belirlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Kanun'un bu maddeye ilişkin gerekçesinde ise, "*... piyasa fiyatlarını gerçekçi bir şekilde yansıtmadığı görülen tahmini bedel esasına dayalı ihale sisteminden vazgeçilerek, ... idarelerce yaklaşık maliyetin ayrıntılı fiyat araştırmaları yapılmak suretiyle gerçekçi olarak belirlenmesi öngörülmüştür.*" ifadelerine yer verilmiştir.

Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 8'inci maddesinde ise, yaklaşık maliyetin hesaplanmasında; gerçek piyasa fiyatlarını yansıtmayan ve yaklaşık maliyetin hesaplanmasında hatalara sebep olabilecek fiyat bildirimleri ve proforma faturaların değerlendirmeye alınmayacağı; alımın niteliğini ve piyasa koşullarını göz önünde bulundurmamak suretiyle, (a), (b), (c), (ç) ve (d) bentleri çerçevesinde elde edilen fiyatların birinin, birkaçının veya tamamının kullanılması suretiyle yaklaşık maliyetin hesaplanabileceğine ilişkin hükümler yer almakta olup, benzeri hükümler Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nde de bulunmaktadır. Bu hükümlere göre idareler, alımın niteliğini ve piyasa koşullarını göz önünde bulundurarak elde ettiği fiyatların birini, birkaçını veya tamamını kullanmak suretiyle yaklaşık maliyeti hesaplayabilir. Ancak burada

önemli olan yaklaşık maliyetin mevzuata uygun olarak hesaplanması ve gerçek piyasa rayiçlerini yansıtmadır.

Yönetmeliklerde yaklaşık maliyetin hesaplanmasında kullanılacak yöntemleri seçme ve fiyatların kaçının kullanılacağına karar verme idarelerin takdirine bırakılmışsa da, bu yetki sınırsız değildir. Zira 4734 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde, mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinde yaklaşık maliyetin her türlü fiyat araştırması yapılarak belirlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Kanun'daki " her türlü fiyat araştırması " ifadesinin anlamı yaklaşık maliyetin gerçek piyasa rayiçlerini yansıtmasını sağlayacak ölçüde fiyat araştırması yapılmasıdır. Yani gerektiğinde alımın niteliğini ve piyasa koşullarını göz önünde bulundurmak suretiyle, Yönetmelik'in 8'inci maddesinin (a), (b), (c), (ç) ve (d) bentleri çerçevesinde elde edilebilecek fiyatların tamamının kullanılması suretiyle yaklaşık maliyetin hesaplanması gerekmektedir.

Konu ile ilgili yapılan incelemede, örneklem yöntemi ile seçilen ihalelere ait yaklaşık maliyet ve sözleşme bedellerine ait tutarlara aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 10: Yaklaşık Maliyet ve Sözleşme Bedelleri Örneklemeleri

İhale Kayıt Numarası	İhalenin Adı	İhale Türü	Yaklaşık Maliyet (TL) (a)	Sözleşme Bedeli (TL) (b)	(b) / (a) %
2023/1243051	Prefabrik Betonarme İçme Suyu Deposu	Mal Alımı	4.656.250	3.460.000	74,3
2023/929926	Bozburun İçme Suyu Projesi Kapsamında Debimetre	Mal Alımı	2.540.091,49	1.602.895	63,1
2023/870101	10 Kalem Çatı Malzemesi	Mal Alımı	2.352.573	1.649.399,72	70,1
2023/730662	Araç ve İş Makinesi Yedek Parçaları	Mal Alımı	3.027.461,78	1.297.334	42,8
2023/497646	Muğla İli Atıksu Şebeke Hatlarının ve Yağmursuyu Hatlarının Temizliği ve Temizliği Yapılan Atıksu Şebeke Hatlarının Görüntülenmesi, Sayısal İşletme Planlarının Hazırlanması	Hizmet Alımı	7.770.905	5.492.500	70,6
2023/578960	SUKAP Kapsamında Yapılan Altyapı Çalışması Sonrası Yol Tamiratları	Yapım İşi	10.080.142,84	8.054.292,6	79,9
2023/271511	Yağmur Suların Uzaklaştırılması İçin Sondaj Marifetiyle Yapay Düden Oluşturulması	Yapım İşi	1.100.000	532.000	48,3
2023/190213	Soğuk Su Sayacı Ek Parçaları	Mal Alımı	1.313.800	145.600	11,0
2022/1496033	Atıksu Arıtma Tesislerinden Çıkan Arıtma Çamurlarının Bertarafı	Hizmet Alımı	14.012.500	6.235.000	44,4
2022/1396678	Katyonik Polielektrolit	Mal Alımı	10.500.000	4.977.000	47,4
2022/1207220	Akaryakıt	Mal Alımı	58.944.325	45.701.000	77,5
2022/952536	Menteşe İlçesi Dügerek Mahallesi Kanalizasyon Şebekesi	Yapım İşi	27.472.210	14.988.530	54,5

Yukarıdaki tablodan görüleceği üzere, yüklenicilerle imzalanan sözleşme bedelleri ile yaklaşık maliyet tutarları arasında büyük farklılıklar bulunmaktadır. Bu durum, ihalelerde yaklaşık maliyetin belirlenmesi için yeterli ölçüde fiyat araştırması yapılmadığını, gerçek piyasa fiyatlarını yansıtmayan ve yaklaşık maliyetin hesaplanmasında hatalara sebep olan aşırı yüksek fiyat bildirimlerinin dikkate alındığını göstermektedir.

Yaklaşık maliyet tutarının gerçekçi belirlenmemesi, ihale mevzuatına göre yaklaşık maliyet üzerinden yapılan ve ihale karar süreçlerine etkide bulunabilecek birçok hesaplamının (4734 Sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin (g) fıkrasındaki istisna uygulaması, 8'inci maddesindeki eşik değerler, 13'üncü maddesindeki ihale ilan süreleri, 20'nci maddesindeki belli istekliler arasında ihale usulü uygulaması, 21'inci maddesindeki pazarlık usulü uygulaması, 38'inci maddesindeki aşırı düşük teklif sorgulaması) doğruluğunu riske atmaktadır. MUSKİ 2019 ve 2020 yılları Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporları içerisinde de yer alan konu ile ilgili Kamu İdaresi cevabında gerekli hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiş olup, bundan sonraki süreçte yaklaşık maliyet tutarlarının piyasa koşullarına en uygun olacak şekilde belirlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 11: Fiyat Dışı Unsur Hesaplamasına Niteliksel Kriterlerin Dahil Edilmemesi

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda temel kural, ekonomik açıdan en avantajlı teklif anılan Kanun'un 37 ve 38'inci maddelere göre yapılan değerlendirme sonucunda fiyat esasına göre belirlenmektedir. Ancak, Kanun'un 40'inci maddesinde, ekonomik açıdan en avantajlı teklifin sadece fiyat esasına göre veya fiyat ile birlikte işletme ve bakım maliyeti, maliyet etkinliği, verimlilik, kalite ve teknik değer gibi fiyat dışındaki unsurlar da dikkate alınarak belirlenebileceği, ekonomik açıdan en avantajlı teklifin fiyat dışındaki unsurlar da dikkate alınarak belirleneceği ihalelerde, ihale dokümanında bu unsurların parasal değerleri veya nispi ağırlıkları belirleneceği hükme bağlanmıştır.

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nde fiyat dışı unsurlarla ilgili düzenleme yapılmış, Yönetmeliğin 21'inci maddesinin (c) bendinde, "*Ekonomik açıdan en avantajlı teklifin fiyatla birlikte fiyat dışı unsurlar da dikkate alınarak belirleneceği ihalelerde; fiyat dışı unsurlara, bu unsurların parasal değerlerine veya nispi ağırlıklarına ve hesaplama yöntemine yönelik düzenlemenin gerekçelerinin yer aldığı açıklama belgesinin*" ihale işlem dosyasında yer alacağı belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Fiyat dışı unsurlar ve bu unsurlara yönelik düzenleme" başlıklı 62'nci maddesinde ise; "(1) İhale konusu için özelliği göz önünde bulundurularak işletme ve bakım maliyeti, maliyet etkinliği, verimlilik, kalite ve teknik değer, süre gibi unsurlar fiyat dışı unsur olarak belirlenebilir. (2) Ekonomik açıdan en avantajlı teklifin, fiyat ile birlikte fiyat dışı unsurların da dikkate alınarak belirleneceği ihalelerde; fiyat dışı unsurların parasal değerleri veya nispi ağırlıkları ile hesaplama yöntemi ve bu unsurlara ilişkin değerlendirmenin yapılabilmesi için sunulacak belgeler idari şartnamede açıkça belirtilir. (3) Fiyat dışı unsurlar, bir marka veya model esas alınarak rekabeti ortadan kaldıracı bir şekilde belirlenemez. (4) Fiyat dışı unsurlara, bu unsurların parasal değerlerine veya nispi ağırlıklarına ve hesaplama yöntemine yönelik düzenlemeyi yapan birim veya görevliler tarafından gerekçeli bir açıklama belgesi hazırlanır ve bu belge ihale onay belgesinin ekinde yer alır" Şeklinde hüküm tesis edilmiştir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin 53.3'üncü maddesinde ise, fiyat dışı unsur kullanılmasıyla ilgili yetkinin idarede olduğundan bahsedilerek, "Fiyat dışı unsurların, Kanun'un 5'inci maddesinde belirtilen ilkelere hanel getirmeyecek bir biçimde idari şartnamede açık ve net olarak düzenlenmesi" vurgulanmış, "*Fiyat dışı unsur olarak yalnızca niceliksel unsurların belirlenmesi zorunlu olmayıp bu kapsamda niteliksel belirlemeler de yapılabilir. Bu bağlamda, ihale konusu için beklenen kaliteye uygun olarak gerçekleştirilmesini sağlamaya yönelik parametreler, kamuya karşı yükleniminde bulunan işlerin miktarı veya tutarı bakımından kapasite durumu ya da ihale konusu işi oluşturan bileşenler itibarıyla isteklinin teklifi ile yaklaşık maliyet yapısının birbiri ile uyumu gibi hususlar fiyat dışı unsur olarak belirlenebilecektir*" denilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, idarelerin fiyat esasına göre veya fiyat ile birlikte fiyat dışı unsurlarla ihalelere çıkma serbestisi bulunmaktadır. Fiyat dışı unsurların hesaba katılması suretiyle yapılacak ihalelerde niceliksel unsurlar yanında başkaca unsurların kullanılmasında mevzuata aykırı bir durum bulunmamaktadır.

Konu ile ilgili yapılan incelemede, 2023/708034 ihale kayıt numaralı "Marmaris Atatürk Barajından Bozburun Yarımadasına İçme Suyu Temini" yapım işine ait idari şartnamenin 35'inci maddesinde "Bu ihalede ekonomik açıdan en avantajlı teklif, fiyatla birlikte fiyat dışı unsurlar da dikkate alınarak belirlenecektir." denilmiş, aynı maddenin devamında fiyat dışı unsur değerlendirme yöntemine yer verilmiştir. Bu kapsamda teklif cetvelinde yer alan iş kalemlerinden seçilen kaleme/kalemlere ilişkin asgari ve azami oranlar

belirlenmiştir. İsteklinin teklif cetvelinde seçilen bu kalemlere verilmiş olan teklifler, isteklinin kısma/ihaleye vermiş olduğu toplam teklife oranlanarak 100 ile çarpılacak, bulunan oran o kalem için belirlenen asgari oran ile azami oran arasında kalıyorsa istekli o kalem için belirlenen fiyat dışı unsur puanını alacaktır. Bu yönetime ilişkin işlemler, belirlenen bütün kalemler için isteklilerin teklif cetveli esas alınarak EKAP tarafından otomatik olarak yapılacak ve toplam fiyat dışı unsur puanları hesaplanacaktır.

Bu doğrultuda işe ait hesaplamada kullanılacak formül aşağıdaki şekilde olacaktır:

Toplam Puan= Teklif Fiyatı Puanı + Fiyat Dışı Unsur Puanı

İsteklinin toplam puanı hesaplanırken; Toplam Puan= ((En Düşük Teklif Fiyatı/İsteklinin Teklif Fiyatı) X İdarece girilen Teklif Fiyat Puanı) + Fiyat Dışı Unsur Puanı

Söz konusu hesaplama yapılırken teklif fiyat puanı 60, fiyat dışı unsur puanı ise 40 üzerinden hesaplanacaktır.

İhaleye verilen teklifler bu doğrultuda hesaplanmış ve en yüksek puanı alan firma ihaleyi kazanmıştır.

Bu yönü ile incelendiğinde, ihaleye ait teklif edilen fiyatlar üzerinden asgari ve azami oranlara göre bir hesaplama yapıldığı, mevzuatta fiyat dışı unsur olarak yer alan işletme ve bakım maliyeti, maliyet etkinliği, verimlilik, kalite ve teknik değer gibi unsurlardan yararlanılmadığı görülmektedir.

Kamu İdaresi tarafından verilen cevapta gerekli hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiş olup, bundan sonraki süreçte fiyat dışı unsur kullanımı ile yapılacak ihalelerde, özellikle teknik uzmanlık yönü ağır olan işlerde, niteliksel unsurların da hesaplama dahil edilmesi ile daha sağlıklı kararlar verilebileceği değerlendirilmektedir.

BULGU 12: Yeni Birim Fiyat Tespitinde Kullanılan Rayiçler İçin Ticaret ve/veya Sanayi Odasından Onay Alınmaması

Yapım işi sözleşmelerinde yer almayan ve sonradan yapılmasına gerek bulunan imalat kalemlerine ait yeni birim fiyatların belirlenmesi sırasında kullanılacak rayiçlerin Ticaret ve/veya Sanayi Odasına onaylatılmadan kullanıldığı görülmüştür.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "Sözleşmede Bulunmayan İşlerin Fiyatının Tespiti" başlıklı 22'nci maddesinin üçüncü fıkrasında;

“İş kalemi veya iş grubunun niteliğine uygun olarak yukarıdaki analizlere, kaynakların verimli kullanılması gözetilerek aşağıdaki rayiçlerden biri, birkaçı veya tamamı uygulanabilir:

a) Varsa yüklenicinin teklifinin ekinde idareye verdiği teklif rayiçler,

b) İdarede veya diğer idarelerde mevcut rayiçler,

c) İhaleyi yapan idarenin daha önce gerçekleştirdiği ve ihale konusu işe benzer nitelikteki yapım işlerinin sözleşmelerinde ortaya çıkan fiyatlar,

ç) İdarece kabul edilmek şartıyla, ticaret ve/veya sanayi odasınınca onaylanmış uygulama ayına ait yerel rayiçleri.” denilmektedir.

Yukarıda yer verilen şartname hükümlerine göre, sözleşmede bulunmayan işlere ait fiyatların tespiti aşamasında bir öncelik sıralaması bulunmamakta olup, kamu kaynaklarının etkili ve verimli kullanılması sağlayacak şekilde herhangi bir rayiç kullanılabilir.

Anılan Şartnamenin (ç) bendine göre, ilgili odalarca yapılacak onay işlemi; rayicinin yer ve zaman itibarıyla piyasa değerlerini yansıtan bir işlem olup, yeni birim fiyata dayanak teşkil etmekte ve aynı zamanda bu fiyatın geçerlilik şartı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Diğer taraftan ilgili Bentte “idarece kabul edilmek şartı” yer aldığından, ticaret ve/veya sanayi odalarınca verilen rayiçlerin doğruluğu konusunda gerekli tahkik, inceleme ve karşılaştırmanın İdarece yapılması ve bu konudaki sorumluluğun idareye ait olduğu hususunun da gözden kaçırılmaması gerekmektedir.

Konu ile ilgili yapılan incelemede, 2023/217099 ihale kayıt numaralı “Yatağan İlçesi Bencik Mahallesi 150 m³ Betonarme Modüler İçme Suyu Deposu” yapım işindeki yeni birim fiyat uygulamasında kullanılan rayiçlerin piyasa fiyat araştırması yöntemi ile tespit edildiği, bunların Ticaret ve/veya Sanayi Odasına onaylatılmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından verilen cevapta gerekli hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiş olup, bundan sonraki süreçte yapım işlerinde kullanılacak yeni birim fiyatların belirlenmesi aşamasında bu fiyata dayanak teşkil eden rayiçlerin ticaret ve/veya sanayi odasına onaylatılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 13: Mal Alımlarına Ait İş Artışlarının Mevzuatın Öngördüğü İçerikten Uzak Olması

Yapılan mal alımı ihalelerinde, ihale edilen iş kapsamında öngörülemeyen zorunlu bir durum söz konusu olmadığı halde mevzuata aykırı olarak iş artışları yapıldığı görülmüştür.

İhale sonucunda gerçekleşen ve sözleşmeye bağlanan tutar, yükleniciye ödenmesi gereken maksimum rakamı ifade etmektedir. Ancak mevzuatta buna bir istisna getirilerek, oluşan koşullara göre iş artışı yapılabileceği ve bu doğrultuda sözleşme bedelinin yukarı yönde revize edilebileceği ifade edilmiştir. Bu kapsamda 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "Sözleşme Kapsamında Yaptırılacak İlave İşler, İş Eksilişi ve İşin Tasfiyesi" başlıklı 24'üncü maddesinde;

"Mal ve hizmet alımlarıyla yapım sözleşmelerinde, öngörülemeyen durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan iş;

a) Sözleşmeye esas proje içinde kalması,

b) İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması,

Şartlarıyla, anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen yapım işlerinde sözleşme bedelinin %10'una, birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen mal ve hizmet alımlarıyla yapım işleri sözleşmelerinde ise %20'sine kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilir.

Birim fiyat sözleşme ile yürütülen yapım işlerinde, Bakanlar Kurulu bu oranı sözleşme bazında %40'a kadar artırmaya yetkilidir."

denilerek iş artışının hangi koşullarda yapılabileceği detaylandırılmıştır. Buna göre, artışa konu olan işin iş artışı kapsamında değerlendirilebilmesi için öncelikli olarak öngörülemeyen bir durumun varlığı ortaya çıkmalı ve bu kapsamda iş artışı yapılması zorunlu hale gelmelidir. Aksi takdirde ihale öncesinde zaten belli olan bir işin, işin gerçekleştirilmesi sırasında iş artışı yoluyla temin edilmesi hukuki dayanaktan yoksun olacaktır. İş artışı yapılması konusunda öngörülemeyen durumun varlığı tek başına yeterli olmayıp, artışa konu olan işin hem sözleşmeye esas proje içerisinde olması, hem de idareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması gerekmektedir. Bu iki şartın her ikisi de meydana gelmediği müddetçe iş artışı yapılamayacaktır. İş artışı yapılabilmesinin

şartlarından bir tanesi de, yapılacak iş artışı ile işin tamamlanması gerekmektedir. Eğer yapılacak iş artışı ile işin tamamlanması mümkün olamayacaksa bu tür ihalelerde iş artışı yapılabilmesi olanaklı değildir. Diğer taraftan iş artışı yapılabilecek oran sınırsız olmayıp, buna dair de sınırlamalar getirilmiştir.

Konu ile ilgili yapılan incelemelerde özellikle mal alım ihalelerinde “ihtiyaç” gerekçesi ile %20 oranında iş artışı yapıldığı görülmüştür. Söz konusu gerekçe, mevzuatta yer alan iş artışı şartlarına uygun düşmemektedir.

Kamu İdaresi tarafından verilen cevapta, yapılan işlemlerin enflasyon ve piyasa şartları nedeniyle ortaya çıkan fiyat farklarından İdareyi korumak adına yapıldığı ifade edilse de, öngörülemeyen durum olmamasına rağmen iş artışı yapılmasının mevzuata aykırılık teşkil ettiği değerlendirilmektedir.

BULGU 14: Dış Kredi Kullanılarak İhale Edilen İşlere Ait Sözleşme ve Diğer İhale Dokümanlarında Düzenleme Bulunmayan Alanların Varlığı

Dış borçlanma yapılarak finanse edilen yapım işlerine ait sözleşme ve diğer dokümanlarda işin süreçlerini etkileyen bazı alanlarda hüküm bulunmadığı görülmüştür.

2560 sayılı Kanun’un “Kredi ve Borçlanmalar” başlıklı 14’üncü maddesinde göre, su ve kanalizasyon idareleri yurt içi kuruluşlardan, İlbankta, Hazine ve Maliye Bakanlığının izniyle yurt dışı kuruluşlardan kredi ve borç alabilmektedir.

Dış finansman sağlanarak yapılan işlerin büyük bir bölümünde İlbank süreçlere dahil olmakta ve kredi kullanımının yapılacağı finans kuruluşunun usul ve esaslarına göre hareket edilmektedir. Bu kapsamda Dünya Bankasının ana borç veren kuruluşu olan Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası kredi verirken projenin seçimi, tanımlanması, amaçlarının belirlenmesi, proje uygulaması, kredinin kullanım dilimleri, muhasebe kayıtları, satın alma usulleri, projelerde istihdam edilecek personel, istihdam edilecek danışmanlar, kredilerin denetimini yapacak denetçilerin belirlenmesi gibi birçok konuda kriterler getirmekte, kredilerin verilmesi ve kullanımını bunların yerine getirilmesine bağlamaktadır.

Konu ile ilgili yapılan incelemede, MUSKİ tarafından önceki yıllarda ihalesi yapılan ve 2023 yılında işlem gören yedi adet dış kredili yapım işiyle ilgili sözleşmeler ve diğer ihale dokümanları incelenmiştir. Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası ile imzalanan sözleşmeler, genel koşullar ve özel koşullar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Genel koşullar içerisinde;

genel, zaman kontrolü, kalite kontrolü, maliyet kontrolü, sözleşmenin tamamlanması başlıklarına dair detaylar yer almakta olup, bunlarla ilgili özel hükümler sözleşme özel koşulları içerisinde düzenlenmektedir.

Taraflarca imzalanan sözleşmelerin genel ve özel koşulları çerçevesinde yükleniciye yapılan ödemeler, ödemelerle ilgili yapılan hesaplamalar ve bu doğrultudaki dokümanlar incelenmiştir. Buna göre, sözleşmeler içerisinde yer alan bazı alanlardaki düzenlemelerin yeterli olmadığı ya da bazı alanlarda hüküm bulunmadığı tespit edilmiş, bunlara ait örnekler aşağıda yer verilmiştir:

- Sözleşme koşulları içerisinde geçen konulardan bir tanesi sözleşme bedelinde yapılacak değişikliklerle ilgilidir. Maliyet kontrolü başlığı altında düzenlenen bu hükme göre, gerçekleştirilen işin nihai miktarı eğer metraj cetvelinde belli bir kalem için gösterilen miktardan %25'ten fazla değişiklik gösteriyorsa ve bu değişikliğin ilk sözleşme bedelinin %1'ini aşması halinde proje müdürü söz konusu değişikliğe imkan verecek şekilde fiyatı ayarlayacaktır. Konuyla ilgili olarak işverenden önceden onay alınmış olması hariç, proje müdürü, ilk sözleşme bedelinin %15'ten fazla aşılması sonucunu doğuran miktar değişikliklerinin oranını ayarlamayacaktır. Konu ile ilgili yapılan incelemede, yukarıdaki şartı sağlayan fiyatlarla ilgili revize fiyatlar yapıldığı görülmüştür. Ancak sözleşmede bu fiyatın nasıl hesaplanması gerektiğine dair bir formül bulunmadığından, revize edilen fiyatın ne olacağına tespiti proje müdürünün inisiyatifine bırakılmıştır.
- Fiyatların revize edilmesi durumunda, yeni oluşan fiyatlara yüklenici karı ve genel giderler için bir oran eklenmektedir. Ancak, bu oranının ne olacağı konusunda sözleşmelerde bir düzenleme bulunmamaktadır. Hal böyle olunca revize edilen fiyatlara uygulanan yüklenici karı ve genel giderler karşılığı oranları %5 ile %25 arasında farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.
- Yabancı para cinsinden olan ihalelerde revize fiyat yapılırken hangi zamandaki döviz kurunun esas alınacağı konusunda net bir hüküm bulunmamaktadır. Böyle olunca bazı işlerde ihale tarihindeki döviz kuru, bazılarında sözleşme tarihindeki kur, bazılarında ise fiyat ayarlaması hangi dönemde yapıldı ise o dönemin döviz kurunun esas alındığı tespit edilmiştir.
- Sözleşmelerde süre uzatımı veya iş artışı gibi konuların hangi durumlarda, ne kadar süre ve miktarda yapılabileceğine dair de detaylı açıklamalar bulunmamaktadır. İşin

süresinde bitirilmemesi halinde ya da başkaca yaptırım uygulanması gereken durumlarla ilgili de sözleşmelerde yeterli düzenlemeler bulunmamaktadır.

- Sözleşme özel koşullarına göre alt yüklenici çalıştırma oranı %20'yi geçemeyecektir. Bu oranın aşılması halinde ne olması gerektiği ile ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır. Ayrıca, proje müdürü ve İdarenin bilgisi olmaksızın alt yüklenici çalıştırılması durumunda ne tür bir yaptırım uygulanacağı ile ilgili de bir hüküm bulunmamaktadır.
- Sözleşme kapsamında birçok görev ve yetki proje müdürüne verilmiş olup, proje müdürünün sorumluluklarını yerine getirmemesi durumunda uygulanması gereken yaptırımlara dair hüküm bulunmamaktadır.

Yukarıda yer alan örnekleri çoğaltmak mümkün olup, Kamu İdaresi cevabında önerilerin dikkate alınacağı ifade edilmiştir. Bu bakımdan bundan sonra yapılacak ihalelerde bu tür eksikliklerin önceden tespit edilerek giderilmesi yönünde ilgili kurumlar nezdinde ortak çalışmalar yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 15: Uluslararası Kuruluşlar Tarafından Finanse Edilen İşlerde İdarenin Bilgisi Olmaksızın Alt Yüklenici Çalıştırılması

Uluslararası kuruluşlardan kredi alınarak gerçekleştirilen yapım işlerinde alt yükleniciler çalıştırıldığı ve bu konu hakkında İdarenin bilgisi olmadığı tespit edilmiştir.

2560 sayılı Kanun'un "Kredi ve Borçlanmalar" başlıklı 14'üncü maddesine göre, su ve kanalizasyon idareleri yurt içi kuruluşlardan, İller Bankasından, Hazine ve Maliye Bakanlığının izniyle yurt dışı kuruluşlardan kredi ve borç alabilmektedir. Bu kapsamda aşağıdaki tabloda yer alan işler için Dünya Bankasının ana borç veren kuruluşu olan Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankasından finansman sağlanmış, sözleşmeler imzalanmıştır.

Tablo 11: Uluslararası Kredi Kullanımı İle Yapılan İşler

İhale Kayıt No	Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankasından (IBRD) Dış Finansman Kullanılarak İhale Edilen İşler
2020/265266	Turgutreis Atıksu Arıtma Tesisi ve Deniz Deşarjı İnşaatı İşİ
2019/386136	Bodrum İlçesi Kanalizasyon Şebekesi Hattı Yapım İşİ
2019/404065	Fethiye İlçesi Hizsarönü-Ovacık Mahallesi Kanalizasyon Şebeke ve Kolektör Yapılması İle Fethiye İlçesi Mevcut Kanalizasyon Şebeke Rehabilitasyonu İşİ
2020/579641	Mevcut Atıksu Arıtma Tesislerinin Revizyonu
2020/83391	Fethiye Atıksu ve Arıtma Tesisi II.Etap Yapım İşİ
2022/168478	Milas Ören Kanalizasyon Şebeke Yapım İşİ
2022/252246	Milas Ören Atıksu Arıtma Tesisi Yapım İşİ

Sözleşmelerin tanımlar başlıklı 1'inci maddesinin (r) fıkrasına göre, işveren, sözleşme özel koşullarında belirtilen söz konusu işin gerçekleştirilmesi için yükleniciyi çalıştıran taraftır. Aynı maddenin (i) fıkrasına göre yüklenici, söz konusu işi gerçekleştirmek üzere sunduğu teklif işveren tarafından kabul edilen taraftır. (y) fıkrasına göre ise proje müdürü, söz konusu işin yerine getirilmesini denetlemek ve sözleşmeyi idare etmekle sorumlu olup, sözleşme özel koşullarında adı geçen şahıstır. Söz konusu şahıs, Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası tarafından zorunlu kılınan ve bu doğrultuda MUSKİ tarafından hizmet alımı yöntemi ile ihale edilen müşavirlik firmasının atanmış temsilcisidir.

Taraflar arasında imzalanan sözleşmeye göre, ihale kapsamındaki işleri yükleniciler kendileri yapabileceği gibi alt yüklenicilerden de faydalanabilmektedir. Sözleşmelerin tanımlar başlıklı 1'inci maddesinin (ee) fıkrasına göre alt yüklenici, *“saha çalışmaları da dahil olmak üzere sözleşmede belirtilen işin bir bölümünü gerçekleştirmek üzere yüklenici ile bir sözleşmesi bulunan şahıs veya tüzel kişiler.”* şeklinde tanımlanmıştır. Buna göre, alt yüklenicinin yapacağı işler konusunda bir ayrıma gidilmemiş, sözleşme konusu işin herhangi bir bölümü için alt yüklenici çalıştırılabileceği ifade edilmiştir. Ancak böyle bir durumda sözleşme genel koşullarının 7.1'inci maddesine göre, yüklenicilerin proje müdürünün onayını alması şarttır. Bu durumda yüklenicinin yükümlülüklerinde bir değişiklik meydana gelmemektedir.

Sözleşme özel koşullarının 4.1'inci maddesinde proje müdürünün işlem yapmadan önce işverenin onayını alacağı konular sıralanmış olup, bunlardan biri de yüklenicinin, alt yükleniciler ile sözleşme imzalaması durumudur. Bir başka ifade ile, yükleniciler alt yüklenici çalıştırmak istemesi durumunda bu talebi öncelikle proje müdürünün onayına sunmalı ve proje müdürü de İdareden onay almalıdır.

Sözleşme koşulları incelendiğinde, alt yüklenici çalıştırılması ile ilgili oransal bir sınırlamaya gidildiği görülmektedir. Sözleşme özel koşulların 7.1'inci maddesinde, *“yüklenicinin sözleşmenin %20'sine kadar işler için alt yükleniciye iş verebileceği, teklif edilen alt yüklenicinin yeterliliği bölüm 7.1 Teknik Şartnameler Madde 2.11 hükümleri uyarınca proje müdürü tarafından onaylanacaktır.”* denilmektedir.

Teknik şartnamelerin *“Taşeronların Görevlendirildiği İşler”* başlıklı 2.11'inci maddesinde göre *“Yüklenici işlerin bizzat deneyimine, niteliğine sahip olmadığı ve kendisinin üstlenmesi onaylanmayan ve şartnamede tanımlanan bölümleri için uzman taşeronlar görevlendirilecektir. Yüklenici, önerdiği tüm uzman taşeronların, özel imalat kalemleri tedarik firmalarının ve yerel temsilcilerinin adlarını veya Türkiye’de temsilcisi yoksa, hizmet ve yedek*

parça temini yöntemlerini, her taşeronunun üstleneceği iş kalemlerini proje müdürünün onayına sunacaktır. Yüklenici, önerdiği her imalat firmasının, benzer nitelikte imalatlarda başarılı olduğuna dair kanıtı sağlayacaktır. Yüklenicinin, önerdiği taşeronların çalışması için önerildiği iş kapsamıyla ilgili, son 5 yıl içerisinde en az 2 (iki) benzer sözleşmeyi başarılı olarak tamamladığına ve finansal olarak da güvenilir olduğuna dair kanıtı proje müdürüne sunması gerekmektedir....”

Konu ile ilgili yapılan incelemede, dış finansman kullanımı yolu ile ihalesi gerçekleştirilen işlerde alt yüklenici çalıştırılma durumları incelenmiştir. Bu kapsamda tarafımızca Muğla SGK İl Müdürlüğünden alınan verilere göre, aşağıdaki tabloda yer alan işler için toplamda 30 adet alt yüklenici çalıştırılmış olup, bunların sadece 2’si için proje müdürünün ve İdarenin onayı alınmıştır. Diğer bir ifade ile 28 alt yüklenici çalıştırılması ile ilgili proje müdürünün ve İdarenin bilgisi bulunmamaktadır.

Tablo 12: Uluslararası Kredili İşlerde Alt Yüklenici Çalıştırma Durumu ve İşveren Onayı

Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankasından (IBRD) Dış Finansman Kullanılarak İhale Edilen İşler	Çalıştırılan Alt Yüklenici Sayısı	İdareden Onay Alınan Alt Yüklenici Sayısı
Turgutreis Atıksu Arıtma Tesisi ve Deniz Deşarjı İnşaatı İşİ	7	1
Bodrum İlçesi Kanalizasyon Şebekesi Hattı Yapım İşİ	13	0
Fethiye İlçesi Hizsarönü-Ovacık Mahallesi Kanalizasyon Şebeke ve Kolektör Yapılması İle Fethiye İlçesi Mevcut Kanalizasyon Şebeke Rehabilitasyonu İşİ	1	1
Mevcut Atıksu Arıtma Tesislerinin Revizyonu	2	0
Fethiye Atıksu ve Arıtma Tesisi II.Etap Yapım İşİ	3	0
Milas Ören Kanalizasyon Şebeke Yapım İşİ	2	0
Milas Ören Atıksu Arıtma Tesisi Yapım İşİ	2	0

Proje müdürünün yüklenici tarafından yapılan işleri denetlemek ve sözleşmeyi idare etmek yönünde sorumlulukları bulunduğu dikkate alındığında, alt yüklenici çalıştırılmasına dönük faaliyetlerin söz konusu şahıs tarafından takip edilmesi ve bu durumun İdarenin bilgi ve onayına sunulması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 16: Taşınmazların Cins Tashihi İşlemlerinin Yapılmamış Olması Nedeniyle Mevcut Kullanım Şekli ve Tapu Kayıtlarının Uyumlu Olmaması

MUSKİ adına kayıtlı taşınmazların bazılarının mevcut kullanım şekli ve tapu kayıtlarının uyumlu olmadığı tespit edilmiştir.

02.10.2006 tarih ve 26307 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik’in “Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinin (b) fıkrasında cins tashihi “*Binalar, arazi ve arsalar ile yer altı ve yer üstü düzenlerinin mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının farklılık göstermesi durumunda tapu kayıtlarının mevcut kullanım şekli dikkate alınarak düzeltilmesi işlemi*” olarak tanımlanmıştır.

Yönetmelik’in “Cins Tashihlerinin Yapılması” başlıklı 10’uncu maddesinde;

“(1) (Değişik:3/6/2014-2014/6455K.) Kamu idarelerince; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde veya kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, taşınmazlar mevcut kullanım şekli ile kayıtlara alınır. Kamu idareleri taşınmazların cins tashihinin yapılması için gerekli işlemleri yaparlar. (Ek cümle:RG-16/12/2020-31336-C.K.-3304/4 md.) Ancak kamu idarelerinin savunma, güvenlik ve istihbarat hizmetlerinde kullandığı taşınmazlardan, ilgili idarelerce belirlenenlerin cins tashihleri yapılır. (2) Tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlar açısından bu yükümlülük kullanan idarenin veya gerçek veya tüzel kişilerin durumu tespit eden yazısı üzerine taşınmaz maliki idareye aittir. Ancak cins tashihine ilişkin gerekli belgeler ile buna ilişkin malî yükümlülükler kullanıcılar tarafından karşılanır.” denilmektedir.

Konu ile ilgili yapılan incelemede, tapuda MUSKİ adına kayıtlı olan arsa ve tarlalar üzerinden örneklem suretiyle inceleme yapılmıştır. Buna göre, cinsi arsa veya tarla olan bazı taşınmazların fiili durumda su deposu, konut, hizmet binası gibi olabildiği tespit edilmiştir.

Kurum cevabında, 2024 yılında cins tashihi değişikliğine ilişkin işlemlere başlanacağı ifade edilmiş olup; taşınmazların fiili kullanım şekli ile cins tashihlerinin uyumlu hale getirilmesi yönündeki çalışmaların sonuçlandırılması gerektiği değerlendirilmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Atık Su Abonelerine Çevre Temizlik Vergisi Tahakkuk Ettirilmemesi	2022	Yerine Getirilmedi	BULGU 4
Su Kayıplarını Azaltmaya Yönelik Bazı Faaliyetlerin Tam Olarak Yerine Getirilememesi	2022	Yerine Getirilmedi	BULGU 6: Su Kayıp- Kaçak Oranlarının Mevzuatta Öngörülen Seviyenin Üzerinde Olması
Yağmur Sularının Uzaklaştırılması İçin Yapılan Harcamaların İlgili Belediyelerden Tahsil Edilmemesi	2022	Yerine Getirilmedi	BULGU 5